

Sverige i EU: Riksdagen måste balansera regeringens makt.

ANNIKA STRÖM MELIN

Ledarskribent

DET BORDE KUNNA vara både intressanta och spännande tillställningar. Riksdagen ställer regeringen mot väggen. Andra statsmakten kontrollerar hur den första utövar sin makt i EU. Det skulle kunna vara en grundbult i Sveriges EU-medlemskap.

Men alla som har följt tevesändningarna från riksdagens EU-nämnds offentliga samråd med regeringen vet att det är lama och pliktskyldiga evenemang. EU-nämndens ordförande, moderaten Anna Kinberg Batra, är ambitiös men alltid angelägen att understryka sitt stöd för regeringens politik. Nämndens vice ordförande, socialdemokraten Susanne Eberstein, verkar vara måttligt intresserad av EU-politik och ställer enbart frågor som har inrikespolitisk udd. Miljöpartiets Ulf Holm har tydligen inte upptäckt att hans parti bytt ståndpunkt, utan argumenterar mot det mesta i EU på samma sätt som han alltid har gjort. Det är varken granskning eller intressant diskussion om de positioner som Sverige slåss för i EU.

I teorin har visserligen EU-nämnden makt och möjlighet att påverka Sveriges EU-politik. Statsministern och hans ministrar måste samråda med riksdagens EU-nämnd innan de åker till Bryssel och förhandlar. En lång rad utredningar och förslag har dessutom under årens lopp syftat till att ge de folkvalda starkare EU-tänder.

Men i praktiken har riksdagen inte förmått spela den roll av självständig motkraft till regeringen som det var tänkt. Det är en bister slutsats som levereras av Olle Abrahamsson, rättschef i justitiedepartementet, i en artikel i senaste numret av Europarättslig tidskrift. Och det är tyvärr bara att hålla med.

Abrahamsson beskriver hur den ansvarige ministern så gott som alltid får stöd för precis den linje som han eller

Anna Kinberg Batra måste kliva ur statsministerns skugga.

FOTO: PONTUS LUNDAHL

hon lägger fram. Det gällde till exempel både den socialdemokratiska regeringens kontroversiella förslag om lagring av teledata och alliansregeringens handlingslinje i det omstridda telekompaketet. I realiteten har EU-medlemskapet inneburit att regeringens inflytande har stärkts på riksdagens bekostnad, skriver Olle Abrahamsson.

Det är visserligen ingen uppseendeväckande slutsats. EU är i huvudsak ett samarbete mellan medlemsländerna och deras regeringar. De senaste trettio åren har också Europaparlamentet fått alltmer att säga till om. Men Sveriges riksdag och de andra nationella parlamenten kan enbart påverka EU-besluten indirekt. De folkvalda församlingarna ger regeringarna mandat att förhandla i EU.

UNDER SVERIGES FEMTON ÅR som EU-medlem har därför regeringskansliet svällt. Sedan Göran Persson flyttade regeringens EU-samordning från utrikesdepartementet till Statsrådsberedningen har makten dessutom koncentrerats direkt under statsministern, vilket är en rimlig ordning. I EU behöver regeringscheferna ha kontroll över EU-politiken.

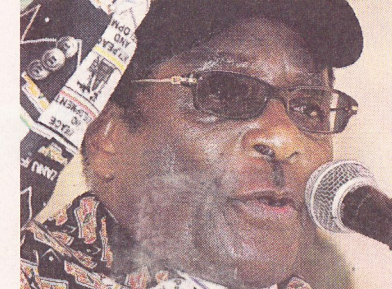
Men vad händer med maktbalansen? Och vem kontrollerar vad regeringen gör

i EU? Det är EU-nämndens viktiga roll. Olle Abrahamsson anser att nämndens foglighet i huvudsak beror på person. I EU-nämnden sitter inte ledamöter som hör till sina respektive partiers innersta kretsar. Inget tidigare statsråd har hittills varit ordförande i EU-nämnden och posten tilldelas alltid en företrädare för ett regeringsparti. I konstitutionsutskottet anses det vara av särskilt värde att ordföranden hör till oppositionen, för att på så sätt garantera en effektiv parlamentarisk kontroll.

I riksdagen finns det också en utbredd men obegriplig misstro mot EU-nämnden. Det är också en förklaring till att partierna inte sätter sina bästa krafter där. Många ogillar att EU-nämnden har blivit ett slags miniriksdag för EU-frågor och gör allt för att undergräva dess ställning.

DET ÄR OBEGRIPLIGT. Regeringsmakten behöver balanseras och det krävs alltså inga nya utredningar för att en förändring ska kunna komma till stånd. Om partierna skickar sina toppkrafter till EU-nämnden kan maktbalansen förändras till det bättre. Regeringen behöver inte undfallenhet och smicker – utan en kunnig, påläst och tuff motkraft.

annika.strom-melin@dn.se

Mugabe slår sönder Zimbabwe.

Zimbabwe: Allting rasar.

HANNE KJÖLLER

Ledarskribent

DET HÄVDAS IBLAND att frihet inte kan ätas. Att sådant som demokrati, yttrandefrihet och ett fungerande rättsväsende nog är bra, men att det inte ger mat på bordet. Men är det sant? Ekonomisk utveckling, demokrati och fungerande institutioner brukar gå hand i hand. Men hur ser sambanden ut? Kanske är det mest ett uttryck för att demokratiska krav brukar följa på ekonomisk utveckling och att det i auktoritära system är förenat med livsfara att argumentera för sådant som yttrandefrihet.

Exemplet Zimbabwe lär oss att när det ena rasar så rasar vanligtvis också en massa annat. Den landreform som ledde till en ekonomisk kris har nu lett till att det mesta vi förknippar med ett samhälle också fallit. Den sydafrikanska tidningen Mail & Guardian rapporterar om en epidemisk utveckling av antalet våldtäkter och övergrepp mot barn. Barnläkaren Robert-Grey Choto berättar för BBC att 29 000 barn tagits emot på hans klinik i Harare de senaste fyra åren. Det betyder i snitt 20 barn per dag.

GRUNDPROBLEMET är den ekonomiska kollapsen. David Coltart, utbildningsminister för MDC, hävdar att den lett till att uppemot en tredjedel

13/11-09